

חטיבה א' - רולפו וקורסטאר

"אמור להם שלא יהרגו אותי!".

יחסים בין אבות ובנים כביטוי לתפיסות עולם משתנות (או לא משתנות).

על הסופר:

חואן רולפו, סופר ותסריטאי שנולד וגדל במקסיקו (1917-1986) כתב שני ספרים בלבד ולמרות עובדה זו נחשב לאחד מגדולי הסופרים המקסיקנים.

תקופה היסטורית:

רולפו נולד בימים לא פשוטים במקסיקו. המהפכה והדחת משטר הדיקטטורה התרחשו בשנים 1910-1921 (חלקה הראשון והאליים ביותר של המהפכה, בה נגבו חייהם של כ-900 אזרחים התחולל בין השנים 1910-1917). לאחר מספר שנים (1926-1929), התחוללה מלחמת קריסטרוס בין התומכים ברפורמה דתית ובין הממשל האנטי דתי. בשנת 1929 עלתה לשלטון המפלגה המהפכנית המאורגנת (PRI) שהמשיכה לשלוט במקסיקו עד לשנת 2000 (ריין ומדין, 1998).

תקופה ספרותית:

במאה ה-20 הגישה לספרות השתנתה, אם במאה ה-19 התייחסו לספרות כאילו יש רק דרך אחת להבין את המציאות הרי שבמאה החדשה גישה זו השתנתה והשינוי הוא בהבנה שניתן לראות את המציאות כמשהו לא מאורגן ושלא אחת מדובר למעשה באוסף של יצורים, חפצים ועוד והתרחשויות שונות שהאדם מנסה לעשות בהם סדר. התמונה למעשה יכולה להשתנות זאת בהתאם לסופר אשר הוא מארגן את המציאות בספר. למעשה הספר בנוי ממציאות שמרכיב המחבר וזה היה הייחודיות והשוני של רולפו אשר היה בין הראשונים שהשכיל להבין את השינוי בגישה וביצירת משמעות למציאות.

רולפו, סופר מקסיקני אשר נחשב סופר אשר הקדים זמנו וכתב רומנים אשר לרבים היה קשה להביןם.

רולפו, שחי בתקופה בה היה נהוג לתפוס את המציאות כמשהו נתון, שאינו נתון לשינוי ואינו נתון לפרשנות היחיד, הביא שינוי. השינוי העיקרי בצורת הכתיבה שאותו הציג רולפו היה בתפיסת המציאות. רולפו הציג מציאות משתנה, הבנויה, מובנת ומוצגת לפי עיני האינדיבידואל בעזרת אלמנטים מסוימים אותה הוא בוחר להציג. במקרים רבים אנו עדים למודרניזציה לא סינכרונית. עם הקדמה הטכנית ממשיכה להתקיים תפיסת עולם מסורתית (ריין ומדין, 1998).

יצירות ספרותיות:

בשנת 1953 יצא לאור ספרו "המישור בלהבות" הכולל אוסף סיפורים קצרים המביעים מחאה סמויה על מעמדם של אנשים עניים וקשי יום מול בעלי סמכות ומעמד המנצלים אותם. בשנת 1955 יצא לאור הרומן "פדרו פארמו" אשר נחשב עד היום לאחת מיצירות המופת של הספרות המקסיקנית. השפה בה כתובה הרומן מורכבת וייחודית: מערבבת הווה ודמיון, זיכרון ועתיד, זמנים ומקומות ומלאה בתיאורים. הרומן מתאר, על ידי אוסף של כשבעים קטעים קצרים, תוך כדי יצירת תמונה של חייהם ואמונותיהם של השבטים האינדיאנים בדרום אמריקה בתחילת המאה העשרים. בשנת 1980 יצא לאור ספרו "תרנגול הזהב" הכולל את אוסף התסריטים שכתב רולפו.

יחסים בין אבות ובנים כביטוי לתפיסות עולם משתנות מתוך הסיפור:

סגנון כתיבתו של רולפו בסיפור זה מפגיש אותנו עם סוגים שונים של סיפורת בערבוביה וללא סדר כרונולוגי. ניתן לחלק את הסיפור לשבעה חלקים שבהם מאורעות שקורים לנגד עינינו ומאורעות שמדווחים לנו ושייכים לעבר. בסיפור זה יש שני זוגות של אבות ובנים. אב אחד רוצח את האב האחר. הבן של הנרצח מוציא להורג את אביו של הבן השני.

יחסי האב הרוצח ובנו מתוארים בעיקר בחלק הראשון ובחלק האחרון בסיפור.

בחלק הראשון של הסיפור ¹ מוצגת סצנה מרכזית המכילה את מילות הכותרת. בסצנה זו מתחנן האב לבנו שישכנע את אנשי החוק שלא יהרגוהו והבן מביע את חששו מכך: "עשה משהו שיקשיב לך. השתמש בכישרון שלך... אמור לו שיעשה זאת בשם אלוהים.... לך עוד פעם. רק עוד פעם אחת... לך.. אמור להם שירחמו מעט עלי. רק זאת אמור להם... ספר לו כמה אני זקן. מה דל ערכי. מה יצא לו מזה שיהרוג אותי? שום תועלת..."²

הבן כתשובה לתחינתו של אביו מביע את חששותיו ממעשה שכזה: "...אם אלך הרבה.. הם יגלו בסופו של דבר מי אני ויחליטו לירות גם בי. מוטב שתשאיר את הדברים כמות שהם עכשיו... אם הם יחליטו לירות גם בי, מי יגן על אשתי והילדים?"³ בחלק הרביעי של הסיפור מסופר לנו (ולשומרים שלוקחים אותו) שזמן רב חלף מאז המקרה ושהבן, שגר עם אביו בחלקת אדמה אחרת, נישא ונולדו לו שמונה ילדים.⁴

הבן היה עד לשנים הרבות שאביו חי בפחד וברח מן החוק ואינו רוצה במציאות זו לעצמו, לאשתו ולילדיו.

¹¹ E. Bradford Burns and Julie A. Charlip, Latin America: An Interpretative History, Upper Saddle River, NJ: Pearson, 2007, 8th edition.

עמ' 68 עד 4 שורות מהסוף

² שם

³ שם

⁴ עמ' 70